

НИКОЛАЙ ХАЙТОВ
ПИСМО ОТ ПУЩИНАЦИТЕ

chitanka.info

Благодаря ти, приятелю, че не си ме забравил. Писмото ти дойде малко оръфано, но все пак цяло: не му е било лесно да долети в тоя „пущинак“, както ти назоваваш рилските гори. Четох го, препрочетох и да ти призная, смях се тъй, както рядко съм се смял. Питаш ме какво работя като лесоинженер, когато не сека гората, как прекарвам времето си без общество и културни занимания, без премиерите на Музикалния театър и на края — о-о, горко ми — желаш ли моето скорошно завръщане в града...

Да се връщам в София нямам намерение, затова слушай да ти разкажа за моето „общество“, за горския „театър“ и новите ми познания от зеления български лес.

Най-интересен от тези познания е, струва ми се, клекът. Ако си ходил някога на Рила планина, виждал си навярно тоя храст да лази по стръмните рилски съсипища на зелени тумби, които гонят високите канаристи зъбери. Малцина познават тази драка в семейството на иглолистните, но и тези, които я познават, не я обичат: ловците затова, че укрива ранения дивеч, а планинарите — че ги препъва и драци. Проклинах го и аз, когато се заплетох в гъсталаците му някъде под рилските езера, но тоя непретенциозен храст ми показа само с едно обикновено коренче, което бе цепнало цяла канара, колко е велико неговото дело в природата: с милиарди корени през хилядолетията, с безкрайно търпение и удивителна сила той беше ломил скалите и стривал камъните, размесвал ги бе с окапалите иглици и направил на почва. А знаеш ли какво значи почва: това е „арената на живота“, основа за икономиката и културата. Затова минеш ли през клекови гъсталаци, видиш ли тези настъпателни авангарди на живота в пределите на пустинята, спри се и свали шапка на горския пионер и победител на канарите — *клека*.

Себеотрицанието на клека, приятелю, е равно само на героизма на белокората бреза. Несправедливо съчинителите на шлагери я употребяват за декор на сантиментални любовни драми; горската красавица — брезата — е символ и възвишена емблема на саможертвата.

Пламене, да речем, огън в гората, случва се да се превърне в пожар и... ето ти пепелище, незаета територия в растителния мир, около която закипява борба: кой да я засели? Връхлетяват първи със своите шипести семена нахалните представители на войнственото

племе на бурените и успяват да превземат терена, ако по талазите на вятъра гората не изпрати семенцата на своята кавалерия — брезите. Те се разлетяват из пепелището, никнат бързо и докато бурените се наканят, брезовия гъсталак е закърпил вече кожата на планината. Покъсно под сянката на тоя гъсталак се настанява „тежката пехота“, смърчовете, които преварят брезите и тези мили, влюбени в слънцето дървета умират в заслона им в името на могъщия колектив — гората.

Щом пристъпите на егоизма те връхлетяват, съветвам те, приятелю, иди и съзерцавай саможертвата на брезите и много житейски истини, удавени в обичайното ни многословие, ще изплават простички и ясни като белия божи ден. И помни: от брезите не стават само клечки за зъби.

А сега позволи ми да ти представя и смърча. В моя район това дете на севера заема горните прохладни етажи на планината. Той не е романтичен като дъба, чужди му са приумиците на бука в разнообразието на стъблото и короната. Мълчалив и студен, смърчът не попада на лиричната природа на птиците и затова те избягват да вият по него своите гнезда. В замяна на това кълвачите усърдно изучават писмената, които короядите гравират върху повехналите му корици. Духне ли вятърът, тоя флегматик не пее, а въздиша и реве — една внушителна, но монотонна музика без очарованието на полутоновете и лиричните нюанси в песента на широколистната гора. Смърчът е скучен в своето еднообразие, навярно затова, че е сътворен най-отколе. Тогава първомайсторът на мирозданието е бил претрупан с работа около организирането на хаоса и за да не разходва излишно въображение, създал е смърчовете по шаблон — винаги еднакви. Но затова пък направил е дървесината им много ценна — едно фатално качество, довело до изстреблението на много смърчови гори в нашата страна. От неговата дървесина се правят над 10 000 вида предмети — като започнеш от дъските и свършиш с хартията, поплина и цигулките. Изобщо не зная какво би станало с музиката, ако дървото нямаше вълшебното свойство да резонира тъй свършено звука, нито пък мога да си представя триумфалното шествие на културата без хартията, направена от дървесина.

Щом е дума за културата, да ти представя и един от малко известните нейни „меценати“ — дъба. Погледна ли тоя мил и спокоен старец с възловати корени, прилича ми на брадато божество с малко

демодирана корона. Дигна ли очи да го изгледам по стъблото, виждам сякаш великан устремил към небесата зелената си броня да брани плодородието на почвата от земните и небесни произволи. Затова селяните от тоя край го наричат с мила доверчивост „берекетник“, колят му курбани и го калесват на сватбите. Още по-благата щеше да е страната ни, ако имаше повече от тия „берекетници“.

За съжаление тоя горски аристократ не вирее в невежо общество, не понася да го ровят свински зурли, да го тъпчат невъзпитани говеда с копита. Той обича покой, а вместо покой цели поколения в миналото са го пържили на въглища, коренили, секли и търгували с него. Като си припомня, че Петър Велики е бесил за всеки произволно отсечен дъб, иде ми да извикам: какво чудовищно престъпление извършиха безогледните експлоататори от рода на Паланкови и Балабанови, унищожили девствените някога дъбрави на чутната „Силва булгарика“, за която с такова възхищение говорят старите пътешественици из нашите земи. Затова виждаме сега по съжулените балкански рътлини печални и дрипави дъбове — сираци, окастрени за листе, изпоядени от козите — живи паметници на хищническия капитализъм, на човешката лакомия и невежество.

Много познайници още имам, драги приятелю: кичести буки, скромни лески, дъхави липи, явори, ясени, но ако за всички ти кажа макар и по дума — току-виж писмото свършило, пък аз не съм ти разправил за най-важното, за тяхното общежитие, гората, за това какво прая аз в нея.

Ти вече разбираш, че всяко дърво не само е различно по форма, но има свои вкусове и предпочитания по отношение почвата, влагата, светлината, има — казано по научному — своя биологическа характеристика. Расте ли дървото само, работата е проста, но в общежитие те си влияят неизбежно едно на друго, оспорват си всеки милиметър от почвата, всеки кубометър от въздуха, всеки слънчев лъч и макар гората да изглежда храм на тишината и спокойствието, тя е всъщност една арена. Ако по някакъв магически начин бихме могли като на филм да задвижим ускорено действието на тази арена, ще останем слисани от „спектаклите“ на тоя величествен горски театър, където аз съм — прости ми за самочувствието — главен режисьор.

Оня ден например режисирах една класическа драма. Действието ще да е започнало навярно преди да съм се родил: гръмотевица

сразила едно старо смърчово дърво посред гората и отворила „прозорец“. През тоя прозорец бухнала светлина и от затоплената почва поникнали хиляди млади фиданки в буен младиняк. Дотук добре, но възрастните смърчове не седели мирни, полакомили се и те да гребнат от „манната небесна“ и протегнали клони встрани, та запушили „прозореца“. Аз сварих една драматична сцена: старците-скъперници се къпят в слънце, а в сянката им вехнат младите фиданки и креят, безпомощно протегнали за подаяние рунтавите си ръчици. Лъхне вятър, сберат челца горките и зашепнат своята молба. Старците в отговор зафучат сърдито и удавят ропота на младеняка. Тогава се намесих: повиках на сцената човек с брадва, той повали десетина от „тъмничарите“ около прозореца, прореди фалангата на старците. Сега дечицата загрибат с пълни шепи слънце и наливат снага с тъй потребната за нашето строителство дървесина.

Както виждаш, работата е интересна и приятна, но не е така при залесяването. Там въпросът не е само да подбереш семена, да отгледаш фиданки и да ги засадиш. Много често на обезлесените места почвата е свлечена от дъждовете и пороите или е така подивяла, че възстановяването на гората върху нея е подвиг. И докато в гората аз съм режисьор и се чувствавам като помощник на природата и акушер на младостта, в залесяването излизам сам на сцената, за да се преборя с пороите, сушата и ветровете.

Уверявам те, това са силни, коварни врагове и аз не винаги имам самочувствието на победител. Трябва откровено да ти кажа — работата е по-трудна, отколкото си мислят някои. Само няколкостотин макар и най-запалени лесовъди и няколко хиляди платени залесители по цялата страна не са достатъчни да заюздим тези врагове. Трябва целият народ да помага на това грандиозно дело и всички да знаят какво велико нещастие е да нямаш гори.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.